

Київський університет імені Бориса Грінченка
Факультет суспільно-гуманітарних наук
Кафедра історії України

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-методичної та
навчальної роботи
Олексій ЖИЛЬЦОВ
« » 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Регіональна історична урбаністика»

для студентів

спеціальності: 032 Історія та археологія
рівня вищої освіти: першого (бакалаврського)
освітньої програми: 032.00.02 Історія та археологія

Київ–2023

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Ідентифікаційний код 02149354
Начальник відділу
моніторингу якості освіти

Прод. № 2523/23
Лилик
(підпис) (прізвище, ім'я, по-батькові) 23

Розробник:

Будзар Марина Михайлівна, кандидат історичних наук, доцент кафедри історії України.

Викладач:

Будзар Марина Михайлівна, кандидат історичних наук, доцент кафедри історії України.

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри історії України.

Протокол від 5 жовтня 2022р. № 2.

Завідувач кафедри Гедьо А.В.

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми 032.00.02 Історія та археологія

05.10. 2022 р.

Гарант освітньої програми Саган Г.В.

Робочу програму перевірено

05.10. 2022 р.

Заступник декана Завадський В.М.

Пролонговано:

на 20²³20²⁴ н. р. (А.В. Гедьо), « 28 » 08 2023 р., протокол № 1.

на 20__/20__ н. р. _____ (_____), « ____ » ____ 20__ р., протокол № ____.

на 20__/20__ н. р. _____ (_____), « ____ » ____ 20__ р., протокол № ____.

на 20__/20__ н. р. _____ (_____), « ____ » ____ 20__ р., протокол № ____.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання
	денна
«Регіональна історична урбаністика»	
Вид дисципліни	вибіркова
Мова викладання, навчання, оцінювання	українська
Загальний обсяг кредитів / годин	4 / 120
Курс	3
Семестр	5/6
Кількість змістових модулів з розподілом:	4
Обсяг кредитів	4
Обсяг годин, у тому числі:	120
Аудиторні	42
Модульний контроль	8
Семестровий контроль	30
Самостійна робота	40
Форма семестрового контролю	екзамен

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета: розвиток професійної компетентності і пізнавальних здібностей студентів в галузі міської історії, історичної урбаністики, регіональної історії, вивчення методів і технічних прийомів для здійснення зовнішньої і внутрішньої критики історичних джерел; формування професійних основ історика, який володіє сучасними методами джерелознавчого аналізу; комплексне представлення історії міст у контексті загального історичного процесу. Основна увага буде приділена еволюції органів міського врядування, соціально-економічному розвитку міст у контексті історії України та європейської історії.

Завдання:

- ознайомитися з історії міст та містечок;
- визначити роль міст у розвитку цивілізацій;
- оволодіти прийомами та методами пошуку історичної літератури;
- ознайомитися із системою бібліографічних покажчиків і правилами роботи з ними;
- навчити кваліфіковано оформляти бібліографічний апарат історичного дослідження;
- показати нові підходи у вивченні історичної урбаністики;
- сформувати комплекс знань із дисципліни міської історії, історичної урбаністики, професійне, критичне ставлення до історичного джерела та зацікавленість кожного студента в поглибленні знань із історичної урбаністики.

Загальні компетентності навчальної дисципліни:

ЗК 6. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності навчальної дисципліни:

СК 9. Здатність працювати з історичними текстами і документами, коментувати, анотувати їх відповідно до певних критеріїв; презентувати й обговорювати результати наукових досліджень.

3. ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

ПРН 4. Володіти понятійно-категоріальним апаратом історичної науки, професійно оперувати науковими термінами, прийнятими у фаховому середовищі.

ПРН 13. Розуміти загальні та специфічні риси історичного розвитку різних регіонів України, Європи та світу, фактори, що зумовлюють різноманіття культур та національних спільнот, ефективно співпрацювати з носіями різних історичних та культурних цінностей.

Програму розраховано на використання її у процесі дистанційного навчання. Практичну реалізацію програми для дистанційного навчання зафіксовано у електронному курсі. URL: <https://elearning.kubg.edu.ua/course/view.php?id=21595>

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ

Тематичний план для денної форми навчання

Назви змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна					Самостійна
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовий модуль 1 <i>Регіональна історична урбаністика в системі гуманітарного знання</i>							
Тема 1. <i>Регіональна історична урбаністика: тезаурус і дослідницьке поле.</i>	6	2					4
Тема 2. <i>Методологія дослідження міста у регіональних вимірах: світовий досвід XX ст.</i>	8	2	2	2			2
Модульний контроль	2						
Разом	16	4	2	2			6
Змістовний модуль 2 <i>Місто в контексті знань про регіони України у XIX – на початку XX ст.</i>							
Тема 3. <i>Регіональні аспекти містознавства в Україні у XIX ст.</i>	10	2	2				6
Тема 4. <i>Місто у процесі інституалізації регіональних досліджень в Україні 2-ї пол. XIX – поч. XX ст.</i>	10	2	2				6
Модульний контроль	2						
Разом	22	4	4				12
Змістовний модуль 3 <i>Українські міста в історико-регіональних дослідженнях XX – початку XXI ст.</i>							
Тема 5. <i>Містознавчий ракурс історико-регіональних студій у міжвоєнний період (1920-і – 1930-і рр.)</i>	14	4	2	2			6
Тема 6. <i>Міста України в історико-регіональних дослідженнях 2-ї пол. XX –</i>	8	2	2				4

<i>початку XXI ст.</i>							
Модульний контроль	2						
Разом	24	6	4	2			10
Змістовий модуль 4							
<i>Міждисциплінарне підґрунтя регіональної історичної урбаністики</i>							
Тема 7. Місто й кордони реальні та уявні.	14	4	2				8
Тема 8. Місто в регіоні у міждисциплінарних історичних розвідках	12	4	2	2			4
Модульний контроль	2						
Разом	28	8	4	2			12
Семестровий контроль	30						
Усього	120	22	14	6			40

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1

Регіональна історична урбаністика: тезаурус і дослідницьке поле

Тематичний план:

1. Регіональна історична урбаністика як поєднання історичної регіоналістики та історичної урбаністики.
2. Тезаурус: місто, урбанізація, регіон. Основні підходи до районування України.
3. Місто в регіоні як предмет дослідження. Типологія міст.

Основні поняття теми: місто, регіон, урбаністика, регіоналістика, глобальний, локальний.

Рекомендована література:

1. Верменич Я. В. Історична урбаністика в Україні: теорія містознавства і методика літочислення. К. : Інститут історії України, 2011. 306 с.
2. Верменич Я. Історична регіоналістика: навч. посіб.; від. ред. В. А. Смолій. К., 2014. 412 с.
3. Бетлій О. Чи можливий «міський поворот» в українській історіографії? Або чого нас може навчити західна історіографія Першої світової війни та місто Київ // Історія, пам'ять, політика. К. : Ін-т історії НАН, 2016. С. 53–72.
4. Ковальська-Павелко І. М. Історична регіоналістика, історичне краєзнавство та історична урбаністика: демаркація предметних полів. *Грані*. 2014. № 6 (110). С. 161–167.
5. Місто: історія, культура, суспільство: часопис. 2016–2019. №№1–6. URL: <http://mics.org.ua/?p=707>
6. Полек Т. Село і місто, або як конструюються культурні кордони. МІКС. 2019. № 6. С. 27–36.
7. Регіональна історія України: зб. наук. пр. / Ін-т історії України НАН України: http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?&I21DBN=EJRN&P21DBN=EJRN&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=JUU_al
[I&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=I=&S21COLORTERMS=0&S21STR=regions](http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?&I21DBN=EJRN&P21DBN=EJRN&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=JUU_al&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=I=&S21COLORTERMS=0&S21STR=regions)

Тема 2

Методологія дослідження міста у регіональних вимірах: світовий досвід XX ст.

Тематичний план:

1. Оформлення методології дослідження міст у світових практиках 1-ї пол. XX ст.
2. Оновлення методів регіональної історичної урбаністики в 2-й пол. XX ст.
3. «Нова міська історія» в європейських практиках кінця XX ст. як засіб оновлення вивчення міста в регіоні.

Основні поняття теми: соціологічні методи вивчення міста, історична антропологія та містознавство, «просторовий поворот» в історичній науці, культурний глобалізм, «теорія Роккана», «нова міська історія».

Рекомендована література:

1. Бетлій О. Міська історія: окреслення дослідницького поля. Вісник ХНУ імені В. Н. Каразіна. 2018. Т. 26. С. 9–17. URL: <http://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/15471>.
2. Верменич Я. Історична урбаністика в Україні: теорія містознавства і методика літочислення. Київ: Інститут історії України, 2011. – С. 40–60.
3. Бродель Ф. Місто як таке // Бродель Ф. «Матеріальна цивілізація, економіка і капіталізм, XV–XVIII ст.», т. 1, с. 414–440. Режим доступу: <https://toloka.to/t56581>.
4. Зіммель Г. Великці міста й духовне життя. URL: <http://www.ji.lviv.ua/n29texts/zimmel.htm>
7. Прато Б. Дж., Пардо І. Урбаністична антропологія // Місто: історія, культура, суспільство. 2016. В. 1. URL: <http://mics.org.ua/journal/index.php/mics/article/view/2/1>

Тема 3

Регіональні аспекти містознавства в Україні у XIX ст.

Тематичний план:

1. Роль містознавчих студій у процесі становлення історичних досліджень регіонів України у XIX ст.
2. Історико-регіональні дослідження Лівобережної України й Слобожанщини.
3. Міста Правобережної України, Галичини й Закарпаття в історичних розвідках XIX ст.
4. Місто в регіональних дослідженнях на південно-східних теренах України.

Основні поняття теми: локальні історичні дослідження у XIX ст., місто на теренах Лівобережної України, місто в дослідженнях Слобожанщини XIX ст., польські історик про Правобережну Україну, галицьке місто у студіях XIX ст., Південь України і міста.

Рекомендована література:

1. Баженов Л. В. Поділля в працях дослідників і краєзнавців XIX—XX ст.: Історіографія. Біобібліографія. Матеріали. Кам'янець-Подільський, 1993. 480 с.
2. Воронов В. І. О.М. Лазаревський як історик та археограф. Український історичний журнал. 2009. № 3. С. 48–67. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/handle/123456789/4921>
3. Данилюк, Д. Д. Іоаникий Базилович (1742–1821) – основоположник Закарпатської історіографії. *Carpatica*. 2002. Вип. 14. С. 261–272. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jsru/handle/lib/19425?locale=ru>.
4. Дем'янчук Г., Дем'янчук А., Дем'янчук Б. Українське краєзнавство: сторінки історії. К.: «Просвіта», 2006. 296 с.
5. Киян О. І. Олександр Яблонівський як дослідник історії України. *Український історичний журнал*. 1994. №4. С. 61–74. URL: http://resource.history.org.ua/publ/journal_1994_4_61.
6. Максимович М. Бубнівська сотня // Максимович М. Вибрані твори. К.: Либідь, 2004. С. 258–314.
7. Ясь О. Історик і стиль. Визначні постаті українського історіописання у світлі культурних епох (початок XIX – 80-ті роки XX ст.): У 2 ч. / Відп. ред. В. А. Смолій. Ч. 1. К.: Інститут історії України, 2014. 587 с.

Тема 4

***Місто у процесі інституалізації регіональних досліджень в Україні
2-ї пол. XIX – поч. XX ст.***

Тематичний план:

1. Проблема “місто в регіоні» в діяльності наукових шкіл в Україні 2-ї пол. XIX – поч. XX ст.
2. Регіонально-урбаністичні дослідження в діяльності наукових товариств 2-ї пол. XIX – поч. XX ст.
3. Місто в діяльності губернських архівних комісій на теренах України.

Основні поняття теми: наукова школа, наукове товариство, обласна монографія, церковне історичне товариство, “давньосховище”, губернська архівна комісія,

Рекомендована література:

1. Верменич Я. Історична регіоналістика: навч. посіб.; від. ред. В. А. Смолій К., 2014. 412 с.
2. Дем'янчук Г., Дем'янчук А., Дем'янчук Б. Українське краєзнавство: сторінки історії. К.: «Просвіта», 2006. 296 с.

3. Киян О. І. Олександр Яблоновський як дослідник історії України. *Український історичний журнал*. 1994. № 4. С. 61–74. URL: http://resource.history.org.ua/publ/journal_1994_4_61.
4. Колесник М.П. Історичне товариство Нестора-літописця та його вклад в розвиток історичної науки в Україні. *Український історичний журнал*. 1995. № 5. С. 28–36.
5. Костиця М. Ю. Волинське церковно-археологічне товариство та його роль у розвитку краєзнавства. *Краєзнавство*. 2005. №1–2.
6. Макієнко О. А. Взаємодія земств і губернських учених архівних комісій у збереженні культурної спадщини України. *Чорноморський літопис*. 2011. № 3. С. 32–35. URL: <http://litopys.chdu.edu.ua/article/view/61728/57490/>
7. Ясь О. Історик і стиль. Визначні постаті українського історіописання у світлі культурних епох (початок XIX – 80-ті роки XX ст.): У 2 ч. / Відп. ред. В. А. Смолій. Ч. 1. К.: Інститут історії України, 2014. 587 с.

Тема 5.

Містознавчий ракурс історико-регіональних студій у міжвоєнний період (1920-і – 1930-і рр.)

Тематичний план

1. Місто в історико-регіональних дослідженнях кінця 1910-х – 1920-х років (краєзнавчий напрям, «історичне районознавство»).
2. Осередки досліджень історії регіону підрадянської України у 1920-ті роки.
3. Історико-регіональні дослідження 1930-ті у порівнянні: західноукраїнські землі та на підрадянська Україна.

Основні поняття теми: *Всеукраїнська академія наук, історичне районознавство, наукові товариства при ВУАН, «історія фабрик і заводів»,*

Рекомендована література:

1. Верменич Я. Історична регіоналістика: навч. посіб.; від. ред. В. А. Смолій – К., 2014. – 412 с.
2. Дем'янчук Г., Дем'янчук А., Дем'янчук Б. Українське краєзнавство: сторінки історії. – К.: «Просвіта», 2006. – 296 с.
3. Клименко Н. Історико-краєзнавча спадщина Івана Крип'якевича. URL: http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?I21DBN=EJRN&P21DBN=EJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=IDP=&2_S21STR=kraj_2010_1_156.
4. Прокопчук В. С. Від «зоряності» – до занепаду: українське краєзнавство кінця 20-х – початку 30-х рр. XX ст..URL: <file:///C:/Users/Master/Desktop/05-Prokorchuk.pdf>.
5. Савчук В. О. Краєзнавчий рух України другої половини 1920-х – першої половини 30-х років XX ст.: у лещатах політики одержавлення. URL: <file:///C:/Users/Master/Desktop/54706-111207-1-SM.pdf>

6. Свищ О. Краєзнавчі дослідження Івана Крип'якевича. *Наукові зошити історичного факультету Львівського університету*. 2012-2013. Вип. 13-14. С. 176-186. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzif_2012-2013_13-14_15. Т

Тема 6

Міста України в історико-регіональних дослідженнях 2-ї пол. ХХ – початку ХХІ ст.

Тематичний план

1. Еволюція регіональних історико-урбаністичних досліджень в Україні у 2-й половині ХХ ст.
2. «Нові регіональні сюжети» сучасної історичної урбаністики.

Основні поняття теми: *«Історія міст і сіл Української РСР», Українське товариство охорони пам'яток історії та культури.*

Рекомендована література:

1. Верменич Я. Історична регіоналістика: навч. посіб.; від. ред. В. А. Смолій – К., 2014. – 412 с.
2. Верменич Я. Історична урбаністика в Україні: теорія містознавства і методика літочислення. Київ: Інститут історії України, 2011. – С. 40–60.
3. Дяк С., Склокіна І. Дослідження, документування та популяризація історії міст в Україні: досвід центру міської історії у Львові. *Місто: історія, культура, суспільство*. 2016. В. 1. URL: <http://mics.org.ua/?p=41>.
4. Окаринський В. У карнавалі революції. Тернопіль від «перебудови» до незалежності України // Тернопіль: місто, люди, історія (від давнини до 1991 року). URL: <https://www.istpravda.com.ua/articles/2018/03/2/152160/>
5. Портнова Т. Еволюція міського середовища Катеринослава кінця ХІХ – початку ХХ ст. – URL: <http://www.historians.in.ua/index.php/en/doslidzhennya/144-tetiana-portnova-evolyutsiya-miskoho-ser>.
6. Посацький Б. С. Формування міського культурного ландшафту (на прикладі міст Західної України на зламі ХХ–ХХІ ст.) / Б. С. Посацький // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія: Архітектура. – 2016. – № 856. – С. 97–105. URL: <http://ena.lp.edu.ua:8080/handle/ntb/40875>.
7. Прищеп О. Міста Волині у другій половині ХІХ – на початку ХХ ст. Рівне: ПП ДМ, 2010. 287 с. URL: <file:///C:/Users/Master/Desktop/history.exe.pdf>.
8. Репіна Л.П. Місто, суспільство, цивілізація: історична урбаністика у пошуках синтезу. URL: <http://socio.125mb.com/gorod-obschestvo-tsvilizatsiya-istoricheskaya-17844.html>
9. Тронько П. «Історія міст і сіл України»: досвід і нагальні проблеми видання. Краєзнавство. 2009. №3–4. С. 40–42. URL: <file:///C:/Users/Master/Desktop/06-Tronko.pdf>.
10. Швидько Г. «Історія міст і сіл» – видання, яке не має світового аналогу. URL: https://www.dnipro.lib.dp.ua/istoriya_mist_kraeznavchi_doslidzhennya.

Тема 7

Місто й кордони реальні та уявні

Тематичний план

1. Адміністративно-територіальний устрій в історичному вимірі та історія міст.
2. Історична лімологія: концептуалізація поняття, предметне поле досліджень.
3. Україна та її міста як об'єкт дослідження порубіжжя.

Основні поняття теми: *територіальна еволюція, регіональна ідентичність, унітаризм, федералізм, історична лімологія, адміністративно-територіальне районування, транскордонність, історіографічне районування, концепції фронтиру та прикордоння.*

Рекомендована література:

1. Верменич Я. Історична регіоналістика: навч. посіб.; від. ред. В. А. Смолій К., 2014. 412 с.
2. Верменич Я. В. Історична урбаністика в Україні: теорія містознавства і методика літочислення. К. : Інститут історії України, 2011. 306 с.
3. Верменич Я. В. Адміністративно-територіальний устрій України: еволюція, сучасний стан, проблеми реформування / НАН України. Інститут історії України. У 2-х чч. К. : Інститут історії України, 2009. Ч. 1. 364 с.; Ч. 2. 370 с.
4. Репіна Л.П. Місто, суспільство, цивілізація: історична урбаністика у пошуках синтезу. URL: <http://socio.125mb.com/gorod-obschestvo-tsvilizatsiya-istoricheskaya-17844.html>
5. «Поверх кордону»: концепція прикордоння як об'єкт дослідження. Україна модерна. 2011. № 18. 47–78. URL: http://shron1.chtyvo.org.ua/Lepiavko_Serhii/Poverkh_kordonu_kontseptsiia_prykordonna_i_ak_obiekt_doslidzhennia.pdf
6. Чорновол І. Теорія компаративних фронтирів. *Регіональна історія України*. 2009. Вип. 9. С. 41–66.

Тема 8

Місто в регіоні у міждисциплінарних історичних розвідках

Тематичний план

1. Історична географія та історична урбаністика у регіональних вимірах.
2. Місто на мапі світу, країни, регіону: історична географія, картографія і урбаністика.
3. Ментальне картографування: ментальні мапи й ментальні ландшафти.
4. Регіональна історична урбаністика й мікроісторія.
5. Мікроісторичний підхід та мікроісторичний аналіз в урбаністиці.

Основні поняття теми: історична географія, кратографія, ментальне мапування, етнічне мапування, ментальний ландшафт, культурний ландшафт, «нова локальна історія», мікроісторичний аналіз, метод усної історії.

Рекомендована література:

1. Верменич Я. Історична регіоналістика: навч. посіб.; від. ред. В. А. Смолій К., 2014. 412 с.
2. Верменич Я. В. Історична урбаністика в Україні: теорія містознавства і методика літочислення. К. : Інститут історії України, 2011. 306 с.
3. Воловик В. М. Аналіз концепцій культурного ландшафту в американській та європейській географії. *Наукові записки [Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського]. Серія: Географія.* 2009. Вип. 19. С. 166–175. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzvdpu_geogr_2009_19_27.
4. Рудницький С. Л. Українська справа зі становища політичної географії. Берлін: Укр. Слово, 1923. 282, [2] с.
5. Сахновський О. Мікроісторія як напрям історичних досліджень. Історична панорама. 2014. Вип. 18. С. 65-78. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Istp_2014_18_8.

6. КОНТРОЛЬ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна к-сть балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3		Модуль 4	
		кількість одиниць	кількість балів	кількість одиниць	кількість балів	кількість одиниць	кількість балів	кількість одиниць	кількість балів
Відвідування лекцій	1	2	2	2	2	3	2	4	4
Відвідування семінарських занять	1	1	1	2	2	2	2	2	2
Відвідування практичних занять	1	1	1	-	-	1	1	1	1
Робота на семінарському занятті	10	1	10	2	20	2	20	2	20
Робота на практичному занятті	10	1	10	-	-	1	10	1	10
Завдання для самостійної роботи	5	2	10	2	10	2	10	2	10
Виконання модульної контрольної роботи	25	1	25	1	25	1	25	1	25
Разом		-	59	-	59	-	70	-	72
Максимальна кількість балів: 260									
Коефіцієнт: $60 \div 260 = 0.23$									

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

Самостійна робота студентів полягає в опрацюванні текстів з дисципліни шляхом визначення їхньої концептуальної ваги.

План

1. Опрацювати текст.
2. Визначити його головну думку.
3. Скласти проблемний план.

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Бетлій О. Міська історія: окреслення дослідницького поля. <i>Вісник ХНУ імені В. Н. Каразіна</i> .. 2018.Т.26. С. 9–17. URL: http://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/15471 .	10

2	Антонович В. Б. Киев, его судьбы и значение с XIV по XVI столетие (1362–1569). <i>Киевская старина</i> . 1882. Январь. URL: http://litopys.org.ua/anton/ant21.htm	10
3	Грушевський М. «Порайонне історичне дослідження України та обслідування Київського вузла» // Грушевський М. С. Твори: у 50 т. Львів: Видавництво «Світ». 2015. Т.10. Кн. 1. С. 151–172. URL: http://hrushevsky.nbu.gov.ua/cgi-bin/hrushevsky/person.exe?&I21DBN=ELIB&P21DBN=ELIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=elib_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=ID=&S21STR=0001204	10
4	Сахновський О. Мікроісторія як напрям історичних досліджень. Історична панорама. 2014. Вип. 18. С. 65-78. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Istp_2014_18_8 .	10
		40

6.3. *Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання*

Модульний контроль здійснюється у формі контрольних робіт.

6.4. *Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання.*

Формою семестрового контролю є екзамен, при оцінюванні студентів враховується рівень обізнаності з фактичним матеріалом та його новітніми науковими концептуальними репрезентаціями.

6.5. *Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю:*

1. Проаналізуйте, що є спільним у предметі та напрямках дослідження історичної регіоналістики та історичної урбаністики.
2. Розгляньте поняття «регіон» та основні підходи до регіонального поділу України.
3. Охарактеризуйте варіанти тлумачення понять «місто» та «урбанізація».
4. Проаналізуйте напрями та ракурси вивчення міста в регіоні, виокремивши проблему типології міст.
5. Проаналізуйте соціологічний підхід до вивчення міста у світових наукових практиках ХХ ст. (тематика, представники).
6. Проаналізуйте антропологічний підхід до вивчення міста у світових наукових практиках ХХ ст. (тематика, представники).
7. Проаналізуйте «просторовий» підхід до вивчення міста у світових наукових практиках ХХ ст. (тематика, представники).
8. Охарактеризуйте основні ракурси вивчення міста у рамках «нової міської історії» (кінець ХХ – початок ХХІ ст.).
9. Проаналізуйте дослідження міст у регіонах України у 1-й половині ХІХ ст. (які регіони, в який спосіб та якими дослідниками (1–2 імені) вивчалися).

10. Розгляньте, як саме регіональні урбаністичні студії розвивалися у 2-й пол. XIX – на початку XX ст. у межах історичної школи В. Антоновича.
11. Розгляньте, як саме регіональні урбаністичні студії розвивалися у 2-й пол. XIX – на початку XX ст. у межах історичної школи М. Грушевського.
12. Визначте, яку роль у накопиченні відомостей про регіон і місто в регіоні відіграли губернські архівні комісії (межа XIX–XX ст.)?
13. Охарактеризуйте діяльність церковних історико-археологічних товариств у справі вивчення історії міст на межі XIX–XX ст. (Поділля, Волинь, Київщина).
14. Охарактеризуйте регіональні урбаністичні дослідження в підрадянській Україні 20–30-х рр. XX ст. (особливості, зміст, організації).
15. Визначте, як саме М. Грушевський впровадив у життя ідеї «історичного районознавства» (сер. 1920-х – початок 1930-х рр.).
16. Проаналізуйте історію утворення та особливості діяльності Комісій порайонного дослідження України (сер. 1920-х – початок 1930-х рр.).
17. Охарактеризуйте стан розвитку регіональних досліджень міста на землях Західної України 20–30-х рр. XX ст. (І. Крип'якевич, В. Кубійович тощо).
18. Розгляньте, як саме оновлювалися історико-регіональні дослідження в Україні часів «відлиги».
19. Проаналізуйте проект створення «Історії міст і сіл Української РСР» як спробу відновити дослідження з міської історії у 1960-ті рр.
20. Визначте, які фактори впливали на адміністративно-територіальний устрій українських земель часів Середньовіччя та Ранньонового часу.
21. Визначте, які фактори впливали на адміністративно-територіальний устрій українських земель у XIX–XX ст.
22. Проаналізуйте історичну лімологію як дослідницький напрям регіонально-урбаністичних розвідок.
23. Проаналізуйте поняття «кордон», «прикордоння» та визначте, ким і коли була запроваджена до обігу «теорія фронтиру».
24. Визначте, як саме поняття «фронтир» може використовуватися для вивчення історії українських міст.
25. Розгляньте, в якій спосіб взаємодіють історична географія та історична урбаністика.
26. Проаналізуйте, як саме територія України та її міста репрезентувалися на мапах від давнини до сьогодення.
27. Розгляньте поняття «ментальна мапа» й «ментальне картографування» як інструмент упорядкування просторових уявлень.
28. Визначте засоби використання ментального картографування для дослідження історії міст в Україні.
29. Охарактеризуйте «нову локальну історію» (об'єкт, предмет, принципи дослідження).
30. Проаналізуйте внесок британських університетських центрів у процес становлення «нової локальної історії» у 2-й пол. XX ст.
31. Визначте, що саме й у який спосіб досліджує мікроісторія.

32. Розгляньте ефективність використання мікроісторичного підходу до вивчення міст і міських громад.

6.6. Шкала відповідності оцінок

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90 – 100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу з можливими незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов’язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

7. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТКА ДИСЦИПЛІНИ

Разом: **120** год.,

з них: лекції (22 год.), семінарські заняття (14 год.), практичні заняття (6 год.),
самостійна робота (40 год.), модульний контроль (8 год.).

Модулі (назви, бали)	Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2		Змістовий модуль 3		Змістовий модуль 4	
	Т.1	Т.2	Т.3	Т.4	Т.5	Т.6	Т.7	Т.8
Лекції (теми, бали)	Л.1 (1 б.)	Л.2 (1 б.)	Л.3 (1 б.)	Л.4 (1 б.)	Л.5-6 (2 б.)	Л.7 (1 б.)	Л.8-9 (2 б.)	Л.10-11 (2 б.)
Семінарські заняття (теми, бали)		С.1 (11 б.)	С.2 (11 б.)	С.3 (11 б.)	С.4 (11 б.)	С.5 (11 б.)	С.6 (11 б.)	С.7 (11 б.)
Практичні заняття (теми, бали)		ПР до Т. 2 (11б.)			ПР до Т. 5 (11б.)			ПР до Т. 8 (11б.)
Самостійна робота	СР до Т1 (5 б.)	СР до Т2 (5 б.)	СР до Т3 (5 б.)	СР до Т4 (5 б.)	СР до Т5 (5 б.)	СР до Т6 (5 б.)	СР до Т7 (5 б.)	СР до Т8 (5 б.)
Поточний контроль (вид, бали)	МКР 1 (25 балів)		МКР 2 (25 балів)		МКР 3 (25 балів)		МКР 4 (25 балів)	
Семестровий контроль	Екзамен (40 балів)							

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Основні:

1. Верменич Я. Історична урбаністика в Україні: теорія містознавства і методика літочислення. Київ: Інститут історії України, 2011. С. 40–60.
2. Верменич Я. Історична регіоналістика: навч. посіб.; від. ред. В. А. Смолій. К., 2014. 412 с.
3. Верменич Я. В. Теоретико-методологічні проблеми історичної регіоналістики в Україні / Наук. ред. П. Т. Тронько. НАН України. Інститут історії України. К. : Інститут історії України, 2003. 516 с.
4. Дем'янчук Г., Дем'янчук А., Дем'янчук Б. Українське краєзнавство: сторінки історії. – К. : «Просвіта», 2006. – 296 с.
5. Campkin B. Engaged Urbanism: Cities and Methodologies. – London, New York, 2016. 415 p.
6. Mumford L. The City In History. Its Origins, Its Transformations, and Its Prospects. – 1961, New York. 657 p.
7. Schied U. Regionalism Without Regions: Reconceptualizing Ukraine's Heterogeneity. – Budapest, New York, 2019. 480 p.

Додаткові:

1. Бетлій О. Міська історія: окреслення дослідницького поля. *Вісник ХНУ імені В. Н. Каразіна*. 2018. Т. 26. С. 9–17. URL: <http://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/15471>.
2. Верменич Я.В. Мікроісторія як проблемне поле соціогуманітарних досліджень. *Український історичний журнал*. 2010. №4. С. 156-169. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/handle/123456789/105487>
3. Воловик В. М. Аналіз концепцій культурного ландшафту в американській та європейській географії. Наукові записки [Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського]. Серія: Географія. 2009. Вип. 19. С. 166–175. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzvdpu_geogr_2009_19_27.
4. Бродель Ф. Місто як таке // Бродель Ф. «Матеріальна цивілізація, економіка і капіталізм, XV–XVIII ст.», т. 1, с. 414–440. URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Fernand_Braudel/Materialna_tsyvilizatsiia_ekonomika_i_kapitalizm_XV-XVIII_st_Tom_1/.
5. Грушевський М. «Порайонне історичне дослідження України та обслідування Київського вузла». Львів: Видавництво «Світ». 2015. Т.10. Кн. 1. С. 151–172. URL: http://hrushevsky.nbuv.gov.ua/cgi-bin/hrushevsky/person.exe?&I21DBN=ELIB&P21DBN=ELIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=elib_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=ID=&S21STR=0001204
6. Ковальська-Павелко І. М. Історична регіоналістика, історичне краєзнавство та історична урбаністика: демаркація предметних полів. *Грані*. 2014. № 6 (110). С. 161–167.

7. Колесник М.П. Історичне товариство Нестора-літописця та його вклад в розвиток історичної науки в Україні. *Український історичний журнал*. 1995. № 5. С. 28–36.
8. Костиця М. Ю. Волинське церковно-археологічне товариство та його роль у розвитку краєзнавства. *Краєзнавство*. 2005. №1–2.
9. Папакіна Т. П. Діяльність комісії порайонного дослідження історії України ВУАН (на матеріалах Інститут Рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського) *Архівознавство. Археографія. Джерелознавство*. 2001. Вип. 3. С. 334–346. URL:
[irbis-nbuv.gov.ua > cgi-bin > opus > search > rks_2000_5_7](http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/opus/search/rks_2000_5_7)
5. Зіммель Г. Великі міста й духовне життя. URL:
<http://www.ji.lviv.ua/n29texts/zimmel.htm>
10. Прато Б. Дж., Пардо І. Урбаністична антропологія // Місто: історія, культура, суспільство. 2016. В. 1. URL: <http://mics.org.ua/journal/index.php/mics/article/view/2/1>
11. Прокопчук В. С. Від «зоряності» – до занепаду: українське краєзнавство кінця 20-х – початку 30-х рр. ХХ ст..URL: <file:///C:/Users/Master/Desktop/05-Prokorchuk.pdf>.
12. «Поверх кордону»: концепція прикордоння як об'єкт дослідження. *Україна модерна*. 2011. № 18. 47–78. URL:
http://shron1.chtyvo.org.ua/Lepiavko_Serhii/Poverkh_kordonu_kontseptsiia_prykordonnia_ik_obiekt_doslidzhennia.pdf.
13. Репіна Л.П. Місто, суспільство, цивілізація: історична урбаністика у пошуках синтезу [Електронний ресурс]. URL: <http://socio.125mb.com/gorod-obschestvo-tsivilizatsiya-istoricheskaya-17844.html>.
14. Рудницький С. Л. Українська справа зі становища політичної географії. Берлін: Укр. Слово, 1923. 282, [2] с. URL: <https://diasporiana.org.ua/politologiya/3358-rudnitskiy-s-ukrayinska-sprava-zi-stanovishha-politichnoyi-geografii/>
15. Савчук В. О. Краєзнавчий рух України другої половини 1920-х – першої половини 30-х років ХХ ст.: у лещатах політики одержавлення. URL:
<file:///C:/Users/Master/Desktop/54706-111207-1-SM.pdf>
16. Сахновський О. Мікроісторія як напрям історичних досліджень. *Історична панорама*. 2014. Вип. 18. С. 65–78.
17. Сігал С. «Етнічне мапування як ідеологія простору» (Львів, листопад 2015). URL: <https://zbruc.eu/node/44264>.
18. Свищ О. Краєзнавчі дослідження Івана Крип'якевича. *Наукові зошити історичного факультету Львівського університету*. 2012-2013. Вип. 13-14. С. 176-186. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzif_2012-2013_13-14_15. Т
19. Тронько П. «Історія міст і сіл України»: досвід і нагальні проблеми видання. *Краєзнавство*. 2009. №3–4. С. 40–42. URL: <file:///C:/Users/Master/Desktop/06-Tronko.pdf>.
20. Франко І. Галицьке краєзнавство. URL: <http://www.i-franko.name/uk/Misc/1892/GalyckeKrajeznavstvo.html>
21. Чорновол І. Теорія компаративних фронтирів. *Регіональна історія України*. 2009. Вип. 9. С. 41–66.

22. Швидько Г. «Історія міст і сіл» – видання, яке не має світового аналогу. URL: https://www.dnipro.lib.dp.ua/istoriya_mist_kraeznavchi_doslidzhennya.
23. Ясь О. Історик і стиль. Визначні постаті українського історіописання у світлі культурних епох (початок XIX – 80-ті роки XX ст.): У 2 ч. / Відп. ред. В. А. Смолій. К.: Інститут історії України, 2014. Ч. 1. 587 с.; Ч. 2. 650 с.
24. Peter H. Cities in Civilization. Culture, Innovation, and Urban Order. – London, 1999. 169 p.
25. Robinson Je. Ordinary Cities: Between Modernity and Development. – London, New York, 2006. 224 p.

Електронний ресурс:

1. «Локальна історія». URL: <http://localhistory.org.ua/>
2. Місто: історія, культура, суспільство: часопис. 2016–2019. №№1–6. URL: <http://mics.org.ua/?p=707>
3. Регіональна історія України : зб. наук. пр. / Ін-т історії України НАН України. URL: http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?&I21DBN=EJRN&P21DBN=EJRN&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=JUU_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=I=&S21COLORTERMS=0&S21STR=regions.
4. Центр міської історії Центрально-Східної Європи. URL: <https://www.lvivcenter.org/>.